ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ТА АТЕСТАЦІЇ СУДОВИХ ЕКСПЕРТІВ: ОСНОВНІ ВИМОГИ ТА ОБМЕЖЕННЯ [ЕЛЕКТРОННИЙ РЕСУРС][1]

Мулик Я. І.

Реферат. Мулик Я. І. аналізує, як в Україні організовано підготовку та атестацію судових експертів і які вимоги та обмеження встановлює для них чинне законодавство. Вихідна теза авторки полягає в тому, що судово-експертну діяльність у державі здійснюють і фахівці державних спеціалізованих установ, і приватні судові експерти, тож якість експертного забезпечення правосуддя прямо залежить від того, як побудовано їх навчання, стажування та допуск до практики. Предметом розгляду стали ознаки, що мають бути притаманні судовому експерту, та коло осіб, які не можуть ним бути; права й обов'язки експерта за чинним законодавством; обставини, за яких експерт зобов'язаний заявити самовідвід; види робіт, виконувати які під час проведення судової експертизи експерту заборонено; фахові компетенції судового експерта. Окремо охарактеризовано діяльність Центральної експертно-кваліфікаційної комісії, описано загальну послідовність атестації та присвоєння кваліфікації судового експерта, наведено відомості про атестованих експертів за напрямами експертиз і в розрізі регіонів, які відображаються в Реєстрі атестованих судових експертів, а також результативні показники роботи комісії. Авторка доходить висновку, що в організації освіти, атестації та практичної діяльності судових експертів зберігаються недоліки, наслідком яких є тривале очікування результатів експертизи, значне навантаження на експертів і залучення до експертного процесу осіб із низькою кваліфікацією. Для чинного законодавства, на думку Мулик Я. І., характерні недостатня врегульованість процедури проходження атестації, неузгодженість вимог до судових експертів, невисокий рівень оплати їхньої праці та значна вартість стажування. Подолати ці вади пропонується змінами до законодавчих актів, спрямованими на вдосконалення підготовки та атестації судових експертів. Статтю опубліковано в журналі «Ефективна економіка» (2021, № 1). Праця становить інтерес для кандидатів у судові експерти, членів експертно-кваліфікаційних комісій, керівників експертних установ, а також юристів, яким доводиться перевіряти кваліфікацію експерта під час оцінки його висновку.

Ключові слова: судова експертиза, судові експерти, атестація судового експерта, свідоцтво судового експерта, стажування судового експерта, Центральна експертно-кваліфікаційна комісія, Реєстр атестованих судових експертів, самовідвід експерта, фахові компетенції експерта.

Organization of Training and Certification of Forensic Experts: Basic Requirements and Restrictions

Mulyk Ya. I.

Abstract. Ya. I. Mulyk examines how the training and certification of forensic experts are organized in Ukraine, where forensic examinations are performed both by specialists of state forensic institutions and by private experts. The paper, published in the journal Efektyvna Ekonomika (2021, No. 1), outlines the characteristics a forensic expert must possess, the persons who may not act as experts, the rights and duties of experts under current legislation, the grounds on which an expert is obliged to withdraw from a case, and the kinds of work an expert is prohibited from performing during

an examination. The author describes the professional competences of a forensic expert, the work of the Central Expert Qualification Commission and the general sequence of certification and award of the qualification of forensic expert. Data on certified experts by type of examination and by region, as reflected in the Register of Certified Forensic Experts, are presented together with performance indicators of the Commission. The analysis reveals persistent shortcomings in expert education, certification and practice that result in long waiting times for expert findings, heavy workloads and the involvement of poorly qualified persons. Current legislation is characterized by insufficient regulation of the certification procedure, inconsistent requirements for experts, low remuneration and the high cost of internship. The author argues that targeted legislative amendments are needed to improve the training and certification of forensic experts. The findings are of interest to candidates for expert qualification, qualification commissions, heads of forensic institutions and lawyers assessing an expert's qualification when evaluating an expert opinion.

Keywords: forensic examination, forensic experts, certification of forensic experts, expert qualification certificate, expert internship, Central Expert Qualification Commission, Register of Certified Forensic Experts, expert recusal, professional competence.

Першоджерело: *Мулик Я. І. Організація підготовки та атестації судових експертів: основні вимоги та обмеження. Ефективна економіка. 2021. № 1. Реферат оприлюднено в журналі 26.07.2022.*

References

1. Mulyk Ya. I. Orhanizatsiia pidhotovky ta atestatsii sudovykh ekspertiv: osnovni vymohy ta obmezhennia [Organization of Training and Certification of Forensic Experts: Basic Requirements and Restrictions] [Elektronnyi resurs] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2022. Vol. 7, No. 4 (40). URL: https://expertize-journal.org.ua/inshi-vidi-spetsialnikh-znan/7022-mulik-ya-i-organizatsiya-pidgotovki-ta-atestatsiji-sudovikh-ekspertiv-osnovni-vimogi-ta-obmezhennya-elektronnij-resurs-ya-i-mulik-efektivna-ekonomika-2021-1 (onovlena versiia vid 04.11.2026). [in Ukrainian].